

vala veličanska cerkvena slavnost po iztočnem kakor zapadnem obredu v znak one svete jedinosti, katero nam naš gospod in Izveličar pri Janezi 17. tako toplo poklada na srce, katero nam sv. apostol Pavel v svojih čudovitih listih tako silno priporoča in katera je edino poročstvo vseh onih časnih in večnih dóber, po katerih vroče koprní sleherno plemenitejša srce. Vso Italijo prepotovati in spoznati in vse omenjano in še sto in sto drugih stvari gledati v družini dobrih, iste vere, upanja in ljubezni do Jezusa in njega namestnika na zemlji navdušenih bratov, resnično, to ima biti rajski prizor, kakoršnega gledati nam ne bode lahko dana zopet prilika.“

Zgodovinske stvari.

Odkod vitežki red železne krone?

O priliki odlikovanja dr. Bleiweisa z redom železne krone je marsikdo radovedno poprašal: od kod ime tega imenitnega reda? Naj o tem podamo bralcem našim kratko zgodovinsko črtico.

Železno krono dala je napraviti lombardska princesinja Teodolinda o priliki kronanja svojega so-proga Agilolfa leta 953. Ta krona je zlata in z dragocenim kamenjem obložena. Ime ima pa od tod, ker je odznotraj ozek železen obroček, ki je po starodavni pripovedki kovan bil iz žeblija križa, na katerem je bil Kristus pribit. Shranjena je še sedaj v laškem mestu Monzi, kjer so bili kronani laški kralji in pozneje tudi rimski cesarji kot lombardski kralji.

Red železne krone ustanovil je pa leta 1805. cesar Napoleon I., ko je bil izvoljen za laškega kralja. Avstrijski cesar Franc I. ga je pa obdržal za avstrijski red leta 1815., ko je Avstriji pridobil Lombardijo in Venecijo. Ko je pa Lombardija in Venecija pripala zopet Italiji, delila sta avstrijski cesar in laški kralj ta red tako med sabo, da ga ima vsak pravico svojim državljanom podelovati. Deli se ta red v tri vrste in v zvezi z njim je žlahni stan (plemstvo). J.

Starozgodovinske stvari.

Nekaj o osebnih imenih korotanskih Slovencev.

Spisal Davorin Trstenjak.

I.

(Dalje.)

6. januarija leta 864. obdaruje kralj Ludevik salcburškega višega škofa z mnogimi slovenskimi sužnji iz Koroškega; imena bila so jim sledeča: Biula, Zirneu, Betaneo, Trebisnec, Nasmus, Wolato, Sebedrach, Techosit, Godemus, Sebemir, Zirna, Turdazo, Razamuzza, Drasma.

Biula je Bela, ime ženske, ker listina govori „servos cum uxoribus“ (glej „Anhang zur Juvavia“ str. 96. Nr. XXXIX). — Zirna = Srna. Trebisnec je: Trebišnek, vse lahko razumljiva in tudi slovenska imena, ravno tako: Sebedrach = Sebedrag.

Važno je ime Techosit, ki je skaženo iz Těhožid (solatium cupiens).

Iz tem.: těh, so sopet Čeho-Moravci radi imena stvarjali, na primer: Těh-an, Těho-bud, Těh-na, Těho-rad, Těh-ota itd. Korenika žb d se vjema s hrvatskosrbsk. žud (žudim, cupio); novoslov. ždeti, ima uže drug pomen.

Pomena imena: Betaneo ne razumem, a najdem česka imena: Bet-ka, tako tudi ne vem razložiti imena Nasmus, a pri starih Čehih in Moravcih najdem iz tem. Nas imena: Nas-ak, Nas-slav, Nas-on; po Pohorji: Nas-ko. Godemus *) najde sorodnike v česko-moravskih: God-ava, God-ata, v poljskem: God-in, Godi-slav, God-oj, God-un itd. Ime Domemus se vjema zopet z imeni: Doma (staročesko), Dom-aj (staropoljsko), Doma-mysl (staročesko). Turdazo je iz Tvrdaš, iz teme: tvrd in sufiksom: aš. Razamuzza je hudo popačeno, ker se nemški z ima brati kot s, bi dobodli Rasamussa, imena: Rasa, Ras-ka, Ras-slav, so bila pri Čehih in Srbih navadna, drugega dela imena ne razumem. — Drasma utegnulo je per metatezin iz Drma nastati, znana so mi staročeska imena Drs-slav, Drsa. Drasma utegne pa tudi označevati Dražma, iz tem. drag, o čem pa dvomim, ker slovenski č je pisec listine poznamenoval s ts, kar ime ženske Blagatsa = Blagača pričuje.

Leta 994. je briksinski škof Albuin daroval svoji sestri Gepna posestva pri Doberlivesi (Ankershofen l. c. str. 28). Med slovenskimi pričami se imenuje slobodnjak Ladimar. Imena iz tem. lad (schön, niedlich, zierlich, harmonisch) so tudi bolj pri zapadnih Slovanih navadna, nego pri južnih, na primer, Ladi-mir (staromoravsko) (Codex Morav. I., 345), Lad-ek, Ladi-slav, Lad-on itd.

Leta 970. je „nobilis clericus Witto“ poklonil salcburškemu škofu Frideriku na svojih posestvih v: „Pirihun, in Uintpzingun“, Windpossingen v Lungavi (na Salcburškem) svoje sužnje (mancipia). Salcburški škof pa je temu kleriku dal „beneficium s. Andreae“ v laboški dolini in sledeče sužnje: Wasagrim, Meginuvart, Adalpreht, ti so bili Nemci, med Slovenci pa: Blagadsa, Razili cum uxore, Raza cum filiis, in Dragosid. Imena: Blagača, Rasil, Rasa, Dragožid (cara cupiens), smo uže pred seboj imeli, in se prepričali, da se tudi pri zapadnih Slovanih najdejo. Imenujejo pa se še: Zuerco, Zirneca in Asziza.

Pri Čehih najdem ime plemiča: Svrh (Reg. Boh. 1201.), Zirneca je menda: Srnica, in Asziza je: Asčica stareja oblika za: Jasčica. Priče pri podpisovanju so bili nemški in slovenski slobodnjaki, med Nemci: Engilmar, Meginuart, Luitolt, Egilolf, Eparhart, med slovenskimi: Turdugo uuo, kar po mojem mnenju ni drugo, nego: Tvrdoglav. Da so korotanski Slovenci uže takrat glasnik I kot v izgovarjali, pričuje pisava imena reke: Oguania (Oglanja). Imenuje se še tudi slovenski priča: Putizlau, kar ni druga, nego zapadnoslovanski: Budislav, sicer tudi pri Srbih rabljeno ime. (Anhang zur Juvavia, str. 199. Nr. XXIV.)

Ko je svetopavlovski samostan v laboški dolini bil ustanovljen, najdemo med pričami tudi Slovence: Frazlau, beri Fraslau. Kakor je iz: Brašlovce (kar je iz: Bratslavce) skazilo se: Urazlau — Fraslau, tako tudi ime: Frazlau, iz: Bratslav. Ime: Bratslav, Bratislav je bilo pri starih Čehih, Moravcih in tudi Srbih navadno.

Ker v starokorotanskih imenih nahajamo večino zapadnoslovanskih imen, so morali korotanski Slovenci iz severozapada, ne pa od iztoka sem priti. Teorija, da so korotanski Slovenci v najbližnji sorodnosti z bolgarskimi Slovani, ne bode obveljala. Fonetika korotanskega jezika je ona, ki jo rabijo severozapadni Slovani, naglas se metne na zadnjo slovko, druge posebnosti naroda pa smo še premalo preiskali.

*) Sufikse naj nam razložijo kranjski filologi, ti so boljše od štajarskih, kakor gosp. Spectabilis trdi. Pis.